

Reactie Internetconsultatie

Regeling 3e Tranche Lokale aanpak Nationale Isolatieprogramma (SpUk LAI)

Introductie

Eind 2022 is het programma Verbouwstromen opgezet door De Bouwcampus, TKI Bouw en Techniek, TKI Urban Energy en Stroomversnelling. Het programma wordt uitgevoerd met subsidie van Min VRO, onder programmalijn 5 van het Programma Versnelling verduurzaming Gebouwde Omgeving.

Met het programma Verbouwstromen focussen we ons op de creatie van voorspelbare en almaar betaalbaarder en beter wordende renovatiestromen waarmee een CO₂-neutrale gebouwde omgeving in 2050 gerealiseerd kan worden (in de huur-, koop- en VvE-sector).

Vanuit Verbouwstromen hebben wij ondersteuning aangeboden bij de eerste twee tranches van het Nationaal Isolatie Programma aan gemeenten die met elkaar tot een gezamenlijke aanpak wilden komen voor hun invulling van het Nationaal Isolatieprogramma.

In vijf regio's, met 47 deelnemende gemeenten, is een gemeenschappelijke aanpak ontwikkeld: de MCO (Meerjarig Collectief Ontzorgen) aanpak. Meerdere regio's volgen.

Vanuit Verbouwstromen juichen wij toe dat nu ook de derde tranche aan gelden beschikbaar komt voor de gemeenten. In deze reactie op de internetconsultatie delen we graag een aantal aanbevelingen gebaseerd op onze ervaringen in eerdere tranches, startend met een terugblik en het delen van inzichten en aanbeveling op basis daarvan.

Allereerst delen we graag wat als heel positief is ervaren (de TOPs) en wat we graag behouden:

- Laagdrempelig qua indiening;
- Heldere regelingen met het oog op uitvoering;
- Flexibel in de invulling van het "hoe";
- Goed dat er een veegtranche wordt toegevoegd na de derde tranche om het gehele budget van de regeling doelmatig te besteden.

Verbetervoorstellen

Inzicht 1a: De subsidieregeling met de huidige voorwaarden stuurt aan op het treffen van één isolatiemaatregel per eigenaar-bewoner met (verhoogde kans op) energiearmoede. Dit komt enerzijds doordat gemeenten volgens de regeling moeten verantwoorden per woning en anderzijds doordat de regeling met een gemiddeld (subsidie)budget van €1.790-2.160 per aangevraagde woning een stimulans is voor eigenaar-bewoners om één (bijna) gratis maatregel aan te schaffen. Met het treffen van één isolatiemaatregel is een bewoner met energiearmoede in veel gevallen nog niet geholpen uit de energiearmoede.

Inzicht 1b: Daarnaast zien we dat met het aantal aangevraagde woningen uit drie tranches het steeds moeilijker wordt om nieuwe eigenaar-bewoners te bereiken met een gemeentelijke isolatieaanpak. Dit sluit aan bij de doelstelling richting 2050: meer mensen moeten meer verduurzamingsstappen nemen.

Voorstel 1: We zien graag dat gemeenten mogen verantwoorden naar het aantal getroffen isolatiemaatregelen in plaats van naar aantal aangevraagde woningen om de doelmatigheid van de regeling te verbeteren. Door te sturen op getroffen isolatiemaatregelen (en ventilatiemaatregelen, zie inzicht 3) kan meer energiebesparing per eigenaar-bewoner gerealiseerd worden en is het voor gemeenten makkelijker om het subsidiebudget doelmatig te besteden. Bovendien tellen woningen waar meerdere maatregelen worden getroffen dan mee in de in de verantwoording. Daarmee wordt de kans op het terugvloeiën van subsidiegelden naar het Rijk verkleind.

Inzicht 2: Energielabels zijn een slechte indicator voor energetische staat van woningen m.b.t. isolatiegraad. De huidige definitie van een slecht geïsoleerde woning is: een slecht geïsoleerde woning is een woning met energielabel D, E, F of G. Óf minimaal 2 bestaande bouwdelen zijn niet of slecht geïsoleerd. We zien dat veel gemeenten een energielabel-eis opnemen in hun subsidieregeling, wat leidt tot onuitlegbare/oneerlijke regels naar bewoners en dit sluit niet goed aan bij het doel van de regeling. Een “groen” energielabel kan immers ook behaald worden door veel zonnepanelen op het dak te leggen. Er zit een vreemde prikkel in: als bewoner kun je beter geen definitief label hebben, want dan kun je sturen op de slecht geïsoleerde bouwdelen.

Voorstel 2: Stuur op het wel of niet kunnen uitvoeren van isolatiemaatregelen door ofwel puur op de slecht geïsoleerde bouwdelen te sturen óf door te stellen dat een bewoner tenminste 2 van de maatregelen uit het lijstje moet kunnen treffen. Laat de energielabels helemaal los in de gestelde definitie van slecht geïsoleerde woningen.

Inzicht 3: Woningen alleen isoleren, zonder te ventileren levert ongezonde woningen op. Een woning goed isoleren zonder op luchtdichtheid te letten, zorgt voor minder energiebesparing dan gewenst. Momenteel wordt in de regeling aandacht gevraagd voor energiezuinig ventileren, maar mogen de gelden daar niet voor ingezet worden. Voor naad- en kierdichting wordt geen aandacht gevraagd in de regeling.

Voorstel 3: Maak het uitvoeren van energiezuinige ventilatiemaatregelen met subsidie voor de bewoner mogelijk binnen de regeling. En vraag daarbij aandacht voor het naad- en kierdicht maken van de woning als stap naar het gasloos maken van woningen en het verlagen van de energierekening voor inwoners met energiearmoede.

Inzicht 4: De voorgenomen actualisatie van de WOZ-waarde zorgt voor vervelende administratieve lasten en onuitlegbare wijzigingen richting eigenaar-bewoners, zoals ook andere consultatiereacties opmerken. Subsidieregelingen van gemeenten moeten worden aangepast naar deze actualisatie en de vraag is hoe hiermee om te gaan met terugwerkende kracht. Het kan zijn dat woningen reeds aangeschreven of geïsoleerd zijn die onder peildatum 2022 wel onder de NHG-grens vallen en onder peildatum 2024 niet.

Voorstel 4: Geef gemeenten de vrijheid om peildatum 2022 ÓF peildatum 2024 te hanteren naar eigen inzicht.

Inzicht 5: Gemeenten zelf BTW-compensatie laten inschatten leidt tot fouten, verkeerde prikkels en kost in het proces erg veel tijd. Het is een complexe exercitie om aan de voorkant van langjarige isolatieprogramma's een gedegen schatting te maken van compensabele btw.

Voorstel 5: Maak als centrale overheid een inschatting van compensabele btw en breng dat naar het compensatiefonds.